

EL LEHET VÁGNI AZ AKTAKÖTŐZŐ ZSINEGET?

A BÜROKRÁCIA CSÖKKENTÉSE A VÁLLALATI VERSENYKÉPESSÉG NÖVELÉSE ÉRDEKÉBEN

BEVEZETÉS

Az Európai Unió a közös piac és a négy szabadságjog eszméje alapján jött létre. A személyek, az áru, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása olyan környezetet hivatott teremteni, amely elősegíti a gazdasági növekedést és az innovációt. Mindez gondos tervezést és megfelelő jogi környezetet igényel. Az Európai Unió intézményei 2009 óta több ezer olyan jogszabályt hoztak létre és léptettek életbe, amelyek az egységes piacot szolgálják.¹ Csakhogy az EU egyre szélesedő jogkörei és az uniós jogszabályok egyre növekvő száma, úgy tűnik, akadályozni kezdte az EU által kitűzött célok elérését: a vállalkozások a rájuk háruló adminisztratív terhek költségei miatt komoly aggodalmakat fogalmaztak meg.² Az EU túlzott szabályozási környezete akadályokat gördíthet az új vállalkozások piacra lépése elé, elriaszthatja a vállalkozói kedvet, és túl nagy adminisztratív terheket róhat a vállalkozásokra. Ennek eredményeképpen már több éve vita indult arról, hogy az EU-ban reformokra van szükség a szabályozás és a versenyképes üzleti környezet előmozdítása közötti jobb egyensúly megteremtése érdekében. A bürokrácia csökkentésére és az uniós vállalkozások terheinek enyhítésére tett korábbi kísérletek azonban nem hozták meg a remélt eredményeket.

Az elmúlt években az Európai Unió gazdasága rosszabbul teljesített globális versenytársaihoz, pontosabban Kínához és az Amerikai Egyesült Államokhoz képest. Ennek elsődleges okai az európai vállalatok termelékenységének csökkenése,³ az energiaellátás bizonytalansága, az ezzel járó rekordmagas infláció, a geopolitikai feszültségek és a nemzetközi ellátási láncok széttöredezettsége. Ebben az összefüggésben az unió vállalatainak versenyképessége prioritássá vált. Ezért a 2024-es magyar uniós elnökség kiemelt hangsúlyt fektetett az európai versenyképesség javítására, e célnak az összes szakpolitikába való integrálásával, holisztikus megközelítéssel.

¹ EUR-Lex 2025.

² Deutsche Industrie- und Handelskammer 2024.

³ DA SILVA et al. 2024.

A magyar EU-elnökség fő célja az volt, hogy mind az Európai Tanács, mind az Európai Bizottság figyelmét a versenyképességre irányítsa, a vezetők rendszeresen visszatérjenek rá, és folyamatos iránymutatást adjanak az európai intézményeknek. Így a magyar elnökség arra törekedett, hogy a versenyképesség szempontja minden uniós szakpolitikában érvényesüljön, ami biztosítaná az európai munkahelyeket, a versenyképes fizetéseket és az európai szociális jóléti rendszerek fenntarthatóságát. Ennek megfelelően az új európai versenyképességi megállapodás elfogadása a magyar elnökség egyik prioritása volt. A dokumentum többek között hangsúlyozza a gazdasági növekedés fellendítésének fontosságát, a kis- és középvállalkozások támogatására és adminisztratív terhek csökkentésére összpontosítva. Ennek megfelelően az elfogadott *Budapesti nyilatkozat* 4. pontja kiemeli: „Egyszerűsítési forradalom elindítása, világos, egyszerű és intelligens szabályozási keret biztosítása a vállalkozások számára, valamint az adminisztratív, a szabályozásból eredő és a jelentéstételi terhek drasztikus csökkentése, különös tekintettel a kkv-kra.” A nyilatkozatban foglaltak szerint az uniós állam- vagy kormányfők elvárják a Bizottságtól, hogy konkrét javaslatokat tegyen a jelentéstételi kötelezettségek legalább 25%-os csökkentésére vonatkozóan 2025 első felében, valamint hogy minden javaslatába foglalja bele a bürokráciára és a versenyképességre gyakorolt hatásvizsgálatokat.⁴

Az adminisztratív terhek csökkentésére vonatkozó, az európai versenyképességi megállapodásban ismertetett iránymutatások hosszú távú hatásának mérése meglehetősen nagy kihívást jelent. Először is, a versenyképesség méréséről régóta vita folyik a tudományos szakemberek és a politikai döntéshozók között.⁵ Másodsor, bár a túlszabályozás, a bürokrácia és a vállalati versenyképesség közötti kapcsolat széles körű kutatás tárgyát képezte, még sincs általánosan elfogadott mérőeszköz a bürokrácia csökkentésére vagy a bürokrácia által okozott terhekre vonatkozóan.

Az EU a 2000-es évek elején, az OECD gyakorlatait követve elfogadta a standard költségmodellt mint a vállalkozásokra nehezedő adminisztratív terhek számszerűsítésének egyik eszközét.⁶ A modell azonban számos módszertani kérdést vetett fel, például azt, hogy az adminisztratív terhek kiiktatásával megtakarított pénzt az ipar milyen mértékben fekteti vissza, vagy hogy a mérőszám megfelelően érzékeny-e a vállalatok méretére. Ezek a kihívások, valamint az alternatív költségek figyelembevételének elmulasztása a modell csökkentett használatához vezetett.⁷ Ennek eredményeképpen szisztematikus adatgyűjtés és adatszolgáltatás 2010-ben

⁴ Európai Tanács 2024.

⁵ MÁTHÉ 2024.

⁶ Európai Bizottság 2004.

⁷ TORRITI 2012.

történt utoljára.⁸ Ezt követően a Világbank *Doing Business Report*jának új modellje vált fokozatosan elfogadottá az adminisztratív terhek mérésére. Azonban 2021-ben a Világbank úgy döntött, hogy belső szabálytalanságok okán megszünteti a *Doing Business Report*ot, mivel egyes vizsgálatok szerint bizonyos mutatók Kína erőteljes lobbizásának eredményeképpen torzulhattak.⁹ Jelenleg a bürokrácia értékelésének legelfogadottabb módszere az OECD által közzétett termékpiacon szabályozás „A korlátolt felelősségű társaságokra és a személyesen tulajdonolt vállalkozásokra vonatkozó adminisztratív követelmények” és „Az adminisztratív és szabályozási terhek kommunikációja és egyszerűsítése” indikátorai. A korábbi modellekhez hasonlóan e módszerek alkalmazásával sem találtak egyértelmű kapcsolatot a szabályozás intenzitása és az innovációs tevékenység csökkenő mértéke között.¹⁰

A magyar elnökségnek az adminisztratív terhek csökkentésére és a szabályozási keretek egyensúlyának megteremtésére irányuló kezdeményezése – a módszertani kihívások ellenére – rendkívül jelentős.

A SZAKTERÜLET HELYZETE AZ ELNÖKSÉG ELŐTT

Az uniós szabályozás és az innováció közötti kapcsolatot széleskörűen vizsgálták. A kutatások árnyalt képet mutatnak, amelyben a különböző szabályozási keretek serkentik, vagy épp ellenkezőleg, akadályozzák az innovációt az EU-ban. A túlszabályozás olyan területeken, mint például a vállalkozásindítás és az építési engedélyek megszerzése, negatívan befolyásolhatja a vállalkozások indítását és megszüntetését,¹¹ csökkentheti az értékesítés növekedését és akadályozhatja a piaci versenyt,¹² az új vállalkozások alapítását és a gazdasági növekedést,¹³ valamint versenyelőnyhöz juttathatja a nagyvállalatokat a kis- és középvállalkozásokkal (kkv-k) szemben. Pelkmans és Renda 2014-ben felhívta a figyelmet, hogy az EU-ban az előíró jellegű szabályozások inkább gátolják az innovációt, míg a rugalmas szabályozások inkább ösztönzik az innovációs tevékenységeket. Általában az alacsonyabb megfelelési költségek és a kisebb bürokratikus terhek pozitív hatással járnak az innovációra. Ez arra utal, hogy a szabályozási folyamatok egyszerűsítése növelheti a vállalkozások innovációs képességét az EU-ban. A szerzők javasolták a meglévő uniós szabályozási

⁸ Világbank 2010.

⁹ Világbank 2021.

¹⁰ BORRI – DE PRINCE – RIBEIRO 2025.

¹¹ TOMASI–PIERI–CECCO 2023.

¹² JONG–WITTELOOSTUIJN 2015.

¹³ RAPOSO et al. 2014.

keret felülvizsgálatát és esetleges átdolgozását, a szükségtelen adminisztratív terhek csökkentését, valamint annak biztosítását, hogy a szabályozást úgy alakítsák ki, hogy az ne az innováció elfojtását, hanem annak támogatását szolgálja.¹⁴

A 2019-es finn EU-elnökségre való felkészülés során a finn kormány megvizsgálta a kialakulóban lévő digitális technológiai átállás lehetőségeit Kínával, Japánnal és az Egyesült Államokkal összehasonlítva. A digitális gazdaság fejlődésének mutatóit és a digitális gazdaság sikeréhez kapcsolódó kulcsfontosságú szakpolitikákat és tényezőket elemezték. Azt találták, hogy az uniós szabályozási keretfeltételek kulcsfontosságúak a digitális gazdaság alakítása, valamint a szervezeti versenyképesség, az innováció és a termelékenység biztosítása szempontjából. A tanulmány hangsúlyozza a szabályozás kiegyensúlyozottságának fontosságát. Emellett figyelembe veszi az USA és Kína technológiai rivalizálását, és arra a következtetésre jut, hogy az uniós politikáknak biztosítaniuk kell a technológiai szuverenitást, és csökkenteniük kell a külföldi technológiákra való támaszkodást.¹⁵

Mindezen megállapításokkal összhangban a Bizottság számos lépést igyekezett tenni a kedvező szabályozási környezet megteremtése érdekében. Már 2002-ben elindította a jobb szabályozás (*Better Regulation*) programját, és ezzel együtt bevezette az új kezdeményezésekre vonatkozó kötelező hatásvizsgálatot. 2007-ben egy új cselekvési programot indított az uniós szabályozással járó adminisztratív terhek csökkentésére, beleértve az elektronikus számlázásra vonatkozó ajánlásokat is. Saját számításai szerint 2012-ben sikerült elérnie, hogy az uniós jogszabályok miatt a vállalkozásokra háruló adminisztratív terhek 25%-kal csökkenjenek, ami éves szinten 30,8 milliárd euró megtakarítást jelent. 2015-ben létrehozta a szabályozási alkalmasság és teljesítmény (*Regulatory Fitness and Performance Programme – REFIT*) platformot, és ennek részeként egyrészt 2017-ben bevezette az előző évre vonatkozóan az adminisztratív terhek nagyságára vonatkozó kérdőíves felmérését. Másrészt, továbbfejlesztette a REFIT programot, annak érdekében, hogy az egyszerűség a jogszabályok értékelésében fontosabb szemponttá váljon.¹⁶ A Tanács, az Európai Parlament és a Bizottság 2016-ban „Intézményközi megállapodást kötött a jobb jogalkotásról”,¹⁷ amelynek célja a túlszabályozás és a polgárok, a közigazgatás és a vállalkozások, különösen a kkv-k számára a szükségtelen adminisztratív terhek elkerülése volt. A Bizottság 2020-ban létrehozta a „Fit for Future” platformot, amely a különböző érdekelt felek közötti együttműködésre összpontosít a jogszabályi

¹⁴ PELKMANS–RENDA 2014.

¹⁵ ATKINSON–EZELL 2019.

¹⁶ Európai Bizottság [é. n. a].

¹⁷ Intézményközi megállapodás az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság között a jogalkotás minőségének javításáról. HL L 123., 2016. május 12., 1–14.

keretek javítása érdekében. 2021-ben végrehajtotta az „egy be, egy ki” kísérleti projektet. A Bizottság 2021-től bevezette a „Jobb szabályozás eszköztárát”, hogy hozzájáruljon a bizottsági kezdeményezések hatékonyabbá, koherensebbé, relevánsabbá és eredményesebbé tételéhez. Célja az átláthatóság, a részvétel, a tanulás és az elszámoltathatóság fokozása.¹⁸ 2023-ban irányelvjavaslatot fogadott el, amely megkönnyíti a vállalatok számára a digitális eszközök és folyamatok használatának kiterjesztését az uniós társasági jogban. A transznacionális vállalkozások működésének megkönnyítésével a határokon átnyúló vállalkozások bürokráciájának csökkentését tűzte ki célul, évente mintegy 437 millió euró adminisztratív terhet megtakarítva.¹⁹

Mindezen intézkedések ellenére mind a vállalatok, mind a polgárok úgy érezték, hogy a szabályozási terhek egyre nőnek. A Német Ipari és Kereskedelmi Kamarák Szövetsége úgy véli, hogy a jobb szabályozás elveit csak korlátozott mértékben alkalmazták, különösen a Green Deal kapcsán. A dokumentumban foglaltak szerint ez túlzott adminisztratív terheket eredményezett, amelyek „megbénítják az európai gazdaságot, mivel a vállalatok csak a jogszabályok ellenőrzésével és végrehajtásával, valamint jelentések írásával vannak elfoglalva ahelyett, hogy a tényleges feladatuknak – az innovatív üzleti tevékenységnek – szentelnék magukat”.²⁰ A Letta-jelentés hasonlóképpen megállapítja, hogy az uniós környezet a versenytársaihoz képest egyre kevésbé vonzó a vállalatokra nehezedő jelentős adminisztratív terhek miatt.²¹ A Draghi-jelentés is hangsúlyozza, hogy az EU-ban a bürokrácia és az engedélyezési szabályok hatással vannak az EU versenyképességére azáltal, hogy növelik a megfelelési költségeket, késleltetik a beruházásokat és a projekteket, valamint növelik az adminisztratív terheket. Továbbá kiemeli az USA vonzó szabályozási környezetét az Inflációcsökkentő Törvény (*Inflation Reduction Act*) bevezetését követően, amely lényeges teret szentel a bürokratikus terhek csökkentésének.²² Más szóval, az EU-ban bevezetett számos korábbi, a bürokrácia csökkentését célzó intézkedés nem eredményezett elfogadható környezetet a vállalkozások számára, és nem járult hozzá versenyelőnyükhöz.

Mindezek fényében érthető, hogy a spanyol–belga–magyar elnökségi trió napirendjére tűzte a versenyképesség növelésének szükségességét, és a három elnökség különböző fejlesztendő területeket emelt ki. A túlszabályozásból eredő problémák nem voltak a spanyol elnökség központi témái. A spanyol elnökség prioritásai „az EU újraparosítása és stratégiai autonómiájának biztosítása, a zöldátmenetben

¹⁸ Európai Bizottság [é. n. a]. Jobb szabályozás: iránymutatások és eszköztár.

¹⁹ Európai Bizottság 2023.

²⁰ Deutsche Industrie- und Handelskammer 2024: 2.

²¹ LETTA 2024: 9.

²² Európai Bizottság 2024c: 101.

való előrelépés, a nagyobb társadalmi és gazdasági igazságosság előmozdítása és az európai egység megerősítése” köré csoportosultak.²³ A belga elnökség számára fontos szerepet játszott a versenyképesség, és programjában kiemelte az egyszerűsített és versenyképes szabályozási keret fontosságát: „Az EU-nak egyenlő versenyfeltételeket kell biztosítania a vállalkozások, különösen a kkv-k számára, lehetővé téve számukra, hogy tisztességesen versenyezzenek mind Európán belül, mind a globális szinten. Kulcsfontosságú a koherens, kiszámítható és egyszerűsített szabályozási keret.”²⁴

A magyar elnökség prioritásai a versenyképesség kérdése köré csoportosultak, kiemelve a különböző területeket, amelyeken javasolt az előrelépés. A magyar elnökség prioritásként kezelte az új európai versenyképességről szóló megállapodást, amelynek egyik célja az adminisztratív terhek csökkentése volt, különösen a kkv-k számára.

AZ ELNÖKSÉG ALATTI LEGFONTOSABB INTÉZKEDÉSEK ÉS FEJLEMÉNYEK

A magyar elnökség összesen nyolc olyan rendezvényt szervezett, amelyek központi témája a versenyképesség volt. Ezek a találkozók különböző szakpolitikai területek köré csoportosultak, mint például a belső piac és az ipar, az általános ügyek, a technológia, a kutatás és az űrkutatás.²⁵ Az elnökség ez ügyben hozott legmeghatározóbb intézkedése a *Budapesti nyilatkozat az új európai versenyképességi megállapodásról* című dokumentum elfogadása volt. A nyilatkozat egyértelműen fogalmaz a bürokrácia csökkentésének, az adminisztratív terhek enyhítésének és a konkrét határidőkről való megállapodás fontosságáról.

A nyilatkozatot az állam- és kormányfők 2024. november 8-i informális ülésén fogadták el. Mivel a tárgyalások zárt ajtók mögött zajlottak, a háttérben folyó vitákról kevés információ áll rendelkezésünkre. A szakértők, államfők és vállalkozások között széles körű egyetértés volt a versenyképesség javításának, és ennek részeként a bürokráciacsökkentésnek a szükségességéről. A dokumentum elfogadása azonban nem volt kihívásoktól mentes. Ahogy egy névtelenül nyilatkozó diplomata megjegyezte:

²³ Az Európai Unió Tanácsa 2023.

²⁴ Az Európai Unió Tanácsa 2024a.

²⁵ Az Európai Unió Tanácsa 2024b.

„Vitatott, mivel egyes EU-tagállamok szerint a 10 oldalas dokumentum túl hosszú; egyesek dühösek, hogy említést tesz a következő hosszú távú uniós költségvetésről (ami mindig feszült vita, mivel arról szól, hogy ki mennyit fizet); mások pedig boszszankodnak, hogy említést tesz az adózási konvergenciáról, ami szintén érzékeny téma. Megint mások nem örülnek annak, amit a dokumentumból kihagytak: például az atomenergia támogatását vagy a nagyobb európai védelmi kiadásokat.”²⁶

A *Politico* birtokába jutott egyik nyilatkozattervezet valóban jóval hosszabb, mint a végleges nyilatkozat, azonban az már nem tartalmazza a nagyon érzékeny pénzügyi elemeket.²⁷

Bár a versenyképesség fontosságát a főbb szereplők nem kérdőjelezték meg, az intézményi dinamika fontos szerepet játszott a *Budapesti nyilatkozat* elfogadásában. Egy évvel a magyar elnökségi ciklus előtt az Európai Parlament elfogadott egy állásfoglalást, amelyben megkérdőjelezte, hogy Magyarország képes lenne ellátni az elnökségi feladatokat. Úgy vélték, hogy Magyarország nem felel meg az uniós jognak és az uniós értékeknek, így a Parlament arra kérte a Tanácsot és a Bizottságot, hogy minél hamarabb találjanak megfelelő megoldást a vélt veszélyre.²⁸ A megfelelő jogi eszköz hiányában Magyarország 2024 júliusában átvette a szerepét.

A miniszterelnök vitatott oroszországi és kínai látogatása tovább feszítette a kapcsolatokat az uniós intézményekkel: az Európai Bizottság arra kérte biztosait, hogy a magyar EU-elnökség alatt ne vegyenek részt informális miniszteri találkozók.²⁹ Több tagállam, így Ciprus, Dánia, Észtország, Finnország, Lettország, Litvánia, Lengyelország és Svédország is csatlakozott a bojkotthoz.³⁰ Augusztusban az uniós külügyi és védelmi miniszterek úgy döntöttek, hogy Budapest helyett Brüsszelben tartanak informális találkozót.³¹

Az informális csúcstalálkozót megelőzően felmerült, hogy több államfő és a Bizottság elnöke sem vesz részt az eseményen, ha mégis, akkor a csúcstalálkozó előtt egyeztetik álláspontjukat.³² Az Európai Parlament arra hívta fel a figyelmet, hogy amennyiben a csúcstalálkozót novemberben tartanák, és elfogadnának egy

²⁶ JOZWIAK 2024.

²⁷ A Tanács Főtitkársága 2024.

²⁸ Európai Parlament 2023, cikk. 11, 12.

²⁹ BRZOZOWSKI 2024a.

³⁰ RETTMAN 2024.

³¹ BRZOZOWSKI 2024b.

³² BRZOZOWSKI 2024c.

„budapesti nyilatkozatot”, annak tartalmát nagyban befolyásolhatnák a pár nappal korábbi amerikai elnökválasztás eredményei.³³

A kedvezőtlen politikai környezet ellenére az informális csúcstalálkozón elfogadták a *Budapesti nyilatkozatot*. Az eseményen a kormány- vagy államfőkön kívül részt vett az Európai Bizottság elnöke, Christine Lagarde, az Európai Központi Bank elnöke, Paschal Donohoe, az eurócsoport elnöke, valamint Mario Draghi is.³⁴ Az elfogadott szöveg utal a Letta-jelentésre és a Draghi-jelentésre; mindkét szakpolitikai ajánlás közvetlenül foglalkozik a bürokrácia kérdésével, mint a versenyképesség részével. Javasataik megfogalmazása során mindkét szerző széleskörűen konzultált a főbb érdekelt felekkel és szakértőkkel, valamint elnyerte a főbb iparági szereplők támogatását.

AZ EREDMÉNYEK ÉS KORLÁTOK ÉRTÉKELÉSE

Amint azt korábban bemutattuk, a magyar kezdeményezés széles körű támogatást élvezett a legfontosabb érdekelt felek, mind az üzleti élet, mind az uniós intézmények részéről. Ezzel összhangban a Bizottság egy új egyszerűsítési tanácsadó csoport felállításáról döntött,³⁵ mivel jelentős változásokat tervez bevezetni a jelentéstételi követelmények és az egyszerűsítés terén. Az első lépés a *Versenyképességi iránytű*³⁶ elfogadása volt, amely azt a célt tűzte ki, hogy a horizontális politikák révén legalább 25%-kal csökkentse a vállalatok és legalább 35%-kal a kkv-k adminisztratív terheit. Emellett megemlíti a február végén bemutatott Omnibusz jogalkotási csomagot, amely szintén egyszerűsíti és harmonizálja a korábban elfogadott, a vállalati fenntarthatósági jelentésről szóló irányelv (CSRD),³⁷ a vállalati fenntarthatósági átvilágítási irányelv (CSDDD),³⁸ valamint az uniós taxonómiai rendelet által előírt jelentéstételi kötelezettségeket.³⁹

A *Versenyképességi iránytű* olyan lehetséges megoldást mutatott be, amely elsősorban az európai induló vállalkozások és innovatív vállalatok számára csökkentené a bürokráciát. A javasolt „28. rendszer” az Európai Unióban létező 27 különböző nemzetállam jogszabályait egy újabb jogi rendszerrel egészítené ki. Az új jogrendszer

³³ Az Európai Parlament Kutatószolgálat 2024.

³⁴ DE LA FELD 2024.

³⁵ HODGSON 2025.

³⁶ Európai Bizottság 2025d.

³⁷ 2022/2464 irányelv.

³⁸ 2024/1760/EU irányelv.

³⁹ 2020/852 rendelet.

lehetővé tenné a vállalkozások számára, hogy tevékenységüket a különböző nemzeti jogszabályoktól függetlenül, egységesen végezzék. Célja, hogy a határokon átnyúló befektetéseket hozzáférhetőbbé és egyszerűbbé tegye. A *Versenyképességi iránytű* szerint a jogszabálytervezet további részletei 2025 végére vagy 2026 elejére várhatók.

A február végi határidőt tartva, a Bizottság előterjesztette az úgynevezett Omnibusz-csomag törvényjavaslatát.⁴⁰ A jogalkotási javaslatok több kapcsolódó szakterületet hangolnak össze, és egyszerűsítik a fenntartható pénzügyi jelentéstétel, a fenntarthatósági átvilágítás, az uniós adórendszer, a szén-dioxid-határkiigazítási mechanizmus és az európai beruházási programok területén szükséges jelentéstételt. A törvényjavaslat csökkenti a vállalkozásokra vonatkozó uniós követelményeket, és leginkább a kkv-k számára kedvez. A Bizottság becslése szerint a javaslatok összesen mintegy 6,3 milliárd eurónyi éves adminisztratív költségmegtakarítást eredményeznek.⁴¹

A Bizottság első lépései az adminisztratív terhek csökkentésére figyelemre méltóak és valóban ígéretesek, azonban számos kérdés továbbra is tisztázatlan és megoldatlan. A 28. rendszerre vonatkozó ajánlás nem új, hiszen 2011-ben már előterjesztettek egy nagyon hasonló indítványt, de a támogatás hiánya miatt 2014-ben félretették, majd végül 2020-ban visszavonták.⁴² Egyelőre nincs bizonyíték arra, hogy a nemzeti szabályozásokkal párhuzamosan létező jogszabály valóban megkönnyíti és egyszerűsíti a vállalkozások indítását, működését és terjeszkedését. A jogszabály alkalmazása, vagyis a javaslat sikeressége a szakpolitikák végrehajtásáért felelős ágazati szereplők kapacitásától függ, ami 2011 óta nem bővült.

Az Omnibusz-csomag, bár csökkenti a szükségtelen adminisztratív terheket, rávilágít arra, hogy ezen a területen bőven akad teendő. Ennek megfelelően a *Budapesti nyilatkozatban* megfogalmazott elvárások valószínűleg teljesülnek – legalábbis a Bizottság saját számításai szerint –, várható az adminisztratív terhek költségének több milliárd eurós csökkentése. Ezzel szemben, mivel még mindig nincs általánosan elfogadott módszer a bürokrácia mérésére és összehasonlítására, nehéz lesz mérni a Bizottság valódi teljesítményét és elszámoltatni. Mi több, az Európai Bizottság és az Európai Parlament kevésbé érdekelt a bürokrácia tényleges csökkentésében, hiszen jelenlegi irányítási és igazgatási gyakorlatuk hozzájárul a bürokratikus struktúra növekedéséhez.⁴³

Egy alapvetően bürokratikus szervnek a saját működése által okozott adminisztratív terhek enyhítésére hozott lépései többnyire eredménytelenek. Edmund Stoiber

⁴⁰ Lásd az irányelvre vonatkozó javaslatokat: Európai Bizottság 2024a; 2024b.

⁴¹ Európai Bizottság 2025e.

⁴² Európai Parlament 2019.

⁴³ TRONDAL 2023.

volt bajor miniszterelnök nyolc évet töltött Brüsszelben, ahol José Manuel Barroso európai bizottsági elnök különleges tanácsadójaként dolgozott. Nemzeti szakértőkből, nem kormányzati szervezetekből, üzleti és ipari szervezetekből álló „adminisztratív terhekkel foglalkozó magas szintű csoport” elnökeként megfogalmazott ajánlásait azonban nem ültették át szakpolitikákba.⁴⁴ Hasonlóképpen, az amerikai kormány papírmunka-csökkentési törvényét (*Paperwork Reduction Act*) vizsgálva rávilágítottak, hogy a kormányzás javítására és a bürokrácia csökkentésére irányuló törekvés paradox módon hogyan vált a kormányzati reform egyik legnagyobb akadályává.⁴⁵

KÖVETKEZTETÉS ÉS JÖVŐBELI KILÁTÁSOK

A magyar elnökség által kezdeményezett, a versenyképességre és az adminisztratív terhek csökkentésére összpontosító erőfeszítések folytonosságát több mechanizmus biztosítja. Először is, az intézményi keretek és megállapodások, mint például a *Budapesti nyilatkozat* biztosítanak egy megfelelő keretet a folyamatos cselekvéshez. A dokumentumok konkrét célokat, határidőket és felelősségi köröket határoznak meg, biztosítva, hogy a kezdeményezés egy elnökségi cikluson túl is folytatódjon. Ezen túlmenően hangsúlyozza, hogy az Európai Tanácsnak folyamatosan figyelnie kell a megfogalmazott problémákra és javaslatokra. Ennek megfelelően az elnökségek között következetesen figyelmet kell erre fordítani. Másodszor, az újonnan bevezetett mechanizmusok, mint a *Versenyképességi iránytű* vagy az Európai Bizottságtól elvárt hatásvizsgálatok a bürokráciára és versenyképességre vonatkozóan segítenek nyomon követni az új kezdeményezések végrehajtását. Továbbá, az intézkedések hozzájárulhatnak a különböző uniós elnökségek változó prioritásai között ahhoz, hogy fenntartsák a Bizottság elszámoltathatóságát. Harmadszor, a kulcsfontosságú érdekelt felekkel, például a tagállamokkal és a vállalkozásokkal folytatott folyamatos együttműködés elősegíti a közös célokért való folyamatos cselekvést. Ezek a szereplők gyakran kiállnak az egyes kezdeményezések mellett, és figyelemmel kísérik az azokkal kapcsolatos lépéseket, biztosítva, hogy azok továbbra is prioritást élvezzenek. E mechanizmusok révén biztosítható, hogy az egyszer már elindított fontos kezdeményezések a soros elnökség váltakozó vezetése ellenére is tovább fejlődjenek.

Az új kezdeményezések kézzelfogható hatásának pontos mérése azonban továbbra is kihívást jelent, mivel jelenleg nincs általánosan elfogadott módszer a vállalkozásokra nehezedő adminisztratív terhek mértékének értékelésére. Bár a Bizottság

⁴⁴ RIEGERT 2024.

⁴⁵ BUCK 2023.

számos lépést tett, a bürokratikus folyamatok valódi csökkentésével kapcsolatban továbbra is vannak aggályok, különösen az EU meglévő adminisztratív keretének mélyen beágyazott jellegét tekintve, amely ellenállónak bizonyult a változásokkal szemben. Összességében Magyarország elnöksége kulcsfontosságú pillanatot jelent a szabályozási gyakorlatok lehetséges reformja szempontjából, bár ezen erőfeszítések hosszú távú hatékonysága és fenntarthatósága a jövőben alapos értékelést igényel.

A magyar elnökség alatt megvalósított kezdeményezések potenciális hosszú távú hatása – különösen a versenyképesség és az adminisztratív terhek csökkentése tekintetében – több dimenzióban is jelentős lehet. A bürokratikus akadályok csökkentésével és a vállalkozások, különösen a kkv-k számára kedvezőbb környezet kialakításával a kezdeményezés a beruházások, az innováció és a munkahelyteremtés növekedéséhez vezethet, ami hozzájárulhat az EU-n belüli általános gazdasági növekedéshez.

A versenyképesség hangsúlyozása, a bürokráciával kapcsolatos hatásvizsgálat kötelezettségével párosulva, elősegítheti az uniós intézményeken belüli kulturális változást, a vállalkozások számára kedvezőbb jogi környezetet alakítva ki, és precedenst teremthet a jövőbeli szabályozási keretek számára, amelyek a hatékonyságot és a rugalmasságot helyezik előtérbe. A folyamatos értékelés és elszámoltathatóság mechanizmusainak létrehozása biztosíthatja, hogy a jövőbeli politikák továbbra is megfeleljenek a gazdaság igényeinek.

Magyarország versenyképességre összpontosító ciklusa értékes tapasztalatokkal szolgálhat a jövőbeli elnökségek számára. A politikai feszültségek ellenére Magyarország sikeresen érvényesítette érdekeit azáltal, ahogyan a politikai dinamikák között navigált, és egy olyan célt tűzött ki, amely összhangban van az EU szélesebb körű érdekeivel és értékeivel. Magyarországnak a szabályozás és a versenyképesség egyensúlyának megteremtésére irányuló kezdeményezései hangsúlyozzák a szabályozási megközelítés reformjának szükségességét – a jövőbeli elnökségeknek érdemes felkarolni a vállalkozás megkönnyítésére és az innováció előmozdítására irányuló kezdeményezéseket.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ATKINSON, Robert D. – EZELL, Stephen (2019): Promoting European Growth, Productivity, and Competitiveness by Taking Advantage of the Next Digital Technology Wave. *Information Technology and Innovation Foundation*, 2019. március 26. Online: <https://itif.org/publications/2019/03/26/promoting-european-growth-productivity-and-competitiveness-taking-advantage/>

- BORRI, Karine – DE PRINCE, Diogo – RIBEIRO, Ivan (2025): Exploring Nonlinearities between Product Market Regulation and Innovation: a Cross-country Evidence. *Applied Economics Letters*, 1–5. Online: <https://doi.org/10.1080/13504851.2025.2463608>
- BUCK, Stuart (2023): The Paperwork Reduction Act Is Terrible, and We Should Eliminate or Reform It. *Goodscienceproject.org*, 2023. november 28. Online: <https://goodscienceproject.org/articles/the-paperwork-reduction-act-is-terrible-and-we-should-eliminate-or-reform-it/>
- DA SILVA, António Dias et al. (2024): Labour Productivity Growth in the Euro Area and the United States: Short and Long-term Developments. *Economic Bulletin*, (6), 44–48. Online: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb202406.en.pdf>
- DE JONG, Gjalt – VAN WITTELOOSTUIJN, Arjen (2015): Regulatory Red Tape and Private Firm Performance. *Public Administration*, 93(1), 34–51. Online: <https://doi.org/10.1111/padm.12098>
- LETTA, Enrico (2024): *Much More than a Market*. Online: <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>
- MÁTHÉ, Réka Zsuzsánna (2024): European Competitiveness: A Catch-All Term or a Viable Strategy. *Europeanstudies.mcc.hu*, 2024. november 6. Online: <https://europeanstudies.mcc.hu/publication/european-competitiveness-a-catch-all-term-or-a-viable-strategy>
- PELKMANS, Jacques – RENDA, Andrea (2014): Does EU Regulation Hinder or Stimulate Innovation. *Social Science Research Network*, 2014. november 20. Online: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2528409
- RAPOSO, Mário et al. (2014): The Influence of Competitiveness and Regulations on Entrepreneurial Activity in Emerging and Advanced Economies. *Innovar*, 24(1. külöszám), 113–128. Online: <https://doi.org/10.15446/innovar.v24n1spe.47560>
- TOMASI, Chiara – PIERI, Fabio – CECCO, Valentina (2023): Red Tape and Industry Dynamics: a Cross-country Analysis. *Journal of Industrial and Business Economics*, 50(2), 283–320. Online: <https://doi.org/10.1007/s40812-023-00266-0>
- TORRITI, Jacopo (2012): Standard Cost Model: Three Different Paths and Their Common Problems. *Journal of Contemporary European Research*, 8(1), 90–108. Online: <https://doi.org/10.30950/jcer.v8i1.322>
- TRONDAL, Jarle (2023): European Integration and the Administrative State. In *Governing the Contemporary Administrative State. Studies on the Organizational Dimension of Politic*. Cham: Palgrave Macmillan, 221–244. Online: https://doi.org/10.1007/978-3-031-28008-5_9

Egyéb források

- A Tanács Főtitkársága (2024): *Informal meeting of Heads of State or Government (Budapest, 8 November 2024). Draft Declaration*. SN 2544/24. Brussels, 2024. október 24. Online: https://www.politico.eu/wp-content/uploads/2024/10/24/Budapest-declaration-draft.clean_.pdf
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról (EGT-vonatkozású szöveg). HL L 198., 2020. június 22., 13–43.
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2464 irányelve (2022. december 14.) a 537/2014/EU rendeletnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és 2013/34/EU irányelvnek

- a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról (EGT-vonatkozású szöveg). HL L 322., 2022. december 16., 15–80.
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1760 irányelve (2024. június 13.) a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról, valamint az (EU) 2019/1937 irányelv és az (EU) 2023/2859 rendelet módosításáról (EGT-vonatkozású szöveg). HL L, 2024/1760, 2024. július 5., 1–89.
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2025/25 irányelve (2024. december 19.) a 2009/102/EK és az (EU) 2017/1132 irányelvnek a digitális eszközök és folyamatok társasági jog terén történő használatának további kiterjesztése és korszerűsítése tekintetében történő módosításáról (EGT-vonatkozású szöveg). HL L 2025/25., 2025. január 10., 1–24.
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2025/794 irányelve (2025. április 14.) az (EU) 2022/2464 és az (EU) 2024/1760 irányelvnek az egyes fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolási és átvilágítási követelmények tagállamok általi alkalmazásának kezdőnapjai tekintetében történő módosításáról (EGT-vonatkozású szöveg). HL L 2025/794., 2025. április 16., 1–6.
- Az Európai Parlament Kutatószolgálat (2024): *Competitiveness on the European Council Agenda*. Briefing. Online: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762875/EPRS_BRI\(2024\)762875_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762875/EPRS_BRI(2024)762875_EN.pdf)
- Az Európai Unió Tanácsa (2023): *The Spanish presidency programme*. Online: <https://wayback.archive-it.org/12090/20240622085750/https://spanish-presidency.consilium.europa.eu/en/programme/the-spanish-presidency-programme/>
- Az Európai Unió Tanácsa (2024a): *Hungarian Presidency. Events*. Online: <https://wayback.archive-it.org/12090/20250412082223/https://hungarian-presidency.consilium.europa.eu/en/events/>
- Az Európai Unió Tanácsa (2024b): *The Spanish presidency. Priorities*. Online: <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/library/library-blog/posts/navigating-the-spanish-presidency-of-the-council-with-our-library-guide/>
- BRZOZOWSKI, Alexandra (2024a): Commissioners to Boycott Attendance at Hungary Meetings over Orbán's Ukraine Diplomacy. *Euractiv*, 2024. július 15. Online: <https://www.euractiv.com/section/eu-council-presidency/news/commissioners-to-boycott-attendance-at-hungary-meetings-over-orbans-ukraine-diplomacy/>
- BRZOZOWSKI, Alexandra (2024b): EU Braces for Autumn Battles with Budapest. *Euractiv*, 2024. augusztus 29. Online: <https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/news/eu-braces-for-autumn-battles-with-budapest/>
- BRZOZOWSKI, Alexandra (2024c): Hungary's Orbán Faces Increasing Unease Among EU Member States Ahead of November Summits. *Euractiv*, 2024. október 10. Online: <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/hungarys-orban-faces-increasing-unease-among-eu-member-states-ahead-of-november-summits/>
- DE LA FELD, Simone (2024): Orbán Hosts EU and Draghi. Budapest Summit Faces Stalemate over Financing European Competitiveness. *Eunews.it*, 2024. november 5. Online: <https://www.eunews.it/en/2024/11/05/orban-hosts-eu-and-draghi-budapest-summit-faces-stalemate-over-financing-european-competitiveness/>
- Deutsche Industrie- und Handelskammer (2024): *Relieving Companies of EU bureaucracy and Strengthening European Competitiveness*. Online: <https://www.dihk.de/resource/blob/124524/bc-2f622a15170bbff008d192961f44d4/dihk-proposals-for-reduction-of-eu-regulatory-burden-data.pdf>
- EUR-Lex (2025): 2009 óta elfogadott európai uniós jogszabályok száma. Online: https://eur-lex.europa.eu/search.html?DTA=2009&DTC=false&SUBDOM_INIT=ALL_ALL&DTS_SUB

- DOM=ALL_ALL&DTS_DOM=ALL&oro=DN-old%3D32009*%2CDN-old%3D52009*%2C&lang=en&type=advanced&dateo=ALL%3Ao1012009%7C31122025&qid=1774607413481
- Európai Bizottság (2004): *The Standard Cost Model. A Framework for Defining and Quantifying Administrative Burdens for Businesses*. 2004. augusztus. Online: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4374310/11-STANDARD-COST-MODEL-DK-SE-NO-BE-UK-NL-2004-EN-1.pdf/e703a6d8-42b8-48c8-bdd9-572ab4484dd3>
- Európai Bizottság (2023): *Commission Proposes More Transparency and Less Red Tape for Companies to Improve Business Environment in the EU*. 2023. március 29. Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/e%20en/ip_23_1930
- Európai Bizottság (2024a): *Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az (EU) 2022/2464 és az (EU) 2024/1760 irányelvnek az egyes fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolási és átvilágítási követelmények tagállamok általi alkalmazásának kezdőnapjai tekintetében történő módosításáról*. COM(2025) 80 final. 2025. február 26. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52025PC0080>
- Európai Bizottság (2024b): *Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a 2006/43/EK, a 2013/34/EU, az (EU) 2022/2464 és az (EU) 2024/1760 irányelvnek a fenntarthatósággal kapcsolatos egyes vállalati beszámolási és átvilágítási követelmények tekintetében történő módosításáról*. COM(2025) 81 final. 2025. február 26. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52025PC0081>
- Európai Bizottság (2024c): *The Future of European Competitiveness. Part B. In-depth Analysis and Recommendations*. Online: https://commission.europa.eu/document/download/ec1409c1-d4b4-4882-8bdd-3519f86bbb92_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness_%20In-depth%20analysis%20and%20recommendations_o.pdf
- Európai Bizottság (2025d): *A Competitiveness Compass for the EU*. COM(2025) 30 final. 2025. január 29. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025DC0030>
- Európai Bizottság (2025e): *Commission Simplifies Rules on Sustainability and EU Investments, Delivering over €6 Billion in Administrative Relief*. 2025. február 26. Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_614
- Európai Bizottság [é. n. a]: *REFIT – Making EU Law Simpler, More Efficient and Future-proof*. Online: https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-more-efficient-and-future-proof_en
- Európai Bizottság [é. n. b]: *Minőségi jogalkotás: iránymutatások és eszköztár*. Online: https://commission.europa.eu/law/law-making-process/better-regulation/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en?prefLang=hu&etrans=hu
- Európai Parlament (2019): *Common European Sales Law (CESL). Legislative Train Schedule*, 2019. november 20. Online: <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-connected-digital-single-market/file-common-european-sales-law>
- Európai Parlament (2023): *European Parliament Resolution of 1 June 2023 on the Breaches of the Rule of Law and Fundamental Rights in Hungary and Frozen EU Funds*. P9_TA(2023)0216.
- Európai Tanács (2024): *Budapesti nyilatkozat az új európai versenyképességi megállapodásról*. Sajtóközlemény. 2024. november 8. Online: <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2024/11/08/the-budapest-declaration/>

- HODGSON, Robert (2025): Commission Plans to Set up Anti-red Tape Brigade. *Euronews.com*, 2025. január 29. Online: <https://www.euronews.com/my-europe/2025/01/29/commission-plans-to-set-up-anti-red-tape-brigade>
- Intézményközi megállapodás az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság között a jogalkotás minőségének javításáról. HL L 123., 2016. május 12., 1–14.
- JÓZWIĄK, Rikard (2024): Wider Europe Briefing: Orban Is Getting His Big Moment. *Rferl.org*, 2024. november 5. Online: <https://www.rferl.org/a/orban-eu-summit-budapest-jozwiak-wider-europe/33187672.html>
- RETTMAN, Andrew (2024): Dutch to Stay out of Widening EU Boycott of Hungary. *Euobserver.com*, 2024. július 19. Online: <https://euobserver.com/eu-and-the-world/a11a14e2b6>
- RIEGERT, Bernd (2024): How Can EU Compete with US, China and Others? *Dw.com*, 2024. november 9. Online: <https://www.dw.com/en/budapest-summit-examines-how-eu-can-compete-with-us-china/a-70740519>
- Világbank (2010): *Here Is Your Money! Using the Standard Cost Model to Measure Regulatory Compliance Costs in Developing Countries*. *Open Knowledge Repository*. Washington D.C.: The World Bank Group. Online: <https://doi.org/10.1596/27829>
- Világbank (2021): World Bank Group to Discontinue Doing Business Report. Statement. *Worldbank.org*, 2021. szeptember 16. Online: <https://www.worldbank.org/en/news/statement/2021/09/16/world-bank-group-to-discontinue-doing-business-report>